

1.2. LEITZEKO ESAERA ZARRAK ETA ATABALEROAN PASADIZOAK

- Erriz aldatzea, zarren iltzea.
- Gaur yai, biar yai, etzi putz usai.
- Ill arten bizi.
- Gaur otza, biar izotza, etzi elurre, banun billurre.
- Lenbizi yan, gero lan.
- Senar duenak, yaun badu.
- Lau, lau, lau, andreak galdu nau.
- Emazteak par al dunen, negar nai dunen.
- Alaba gaizki ezkondu, etxera laxter.
- Nai ez dena, beti begin aurren.
- Etxean zar, kanpoan gazte.
- Ibiltari gauen, loale goizen.
- Errutiko eltzea urrez, ara orduko lurrez.
- Itzek ederrak, putzek miñek.
- Eun bateko poza, bizi guziko negarra.
- Ez yan ez lan.
- Ematea on, artzea obe.

- Radioa, oarri nora ustu bea u?

Ta, artzek ets, gorik beru etzek ta botatzen ordulek eta denaki! Ta, boiko baserrikoa orduntze akitu ahoa deskargatzen, ta, potsa in tziari lelatun garren, ta, danga! ahoan gafea oifala.

Beste eun beten, Kandido ta Angel peetsta yonak ituen Arribera, ta Kandidok laxter apustue eiri beste batekin. Galzak eta alkondanak kendu omen zeten, ta, kantzontzidu utsen. Ta, bittarten ze in dio Angalek, arropak gordel oizdik ilune, gozaldara izano uen on, ta, eune argitu omen tzen, ta, ituna yo beari ta arropik ezi ta ez esaien zefak gorde zittun! Anaxa ibili omen uen, buzo tiki urdiñ otako bat bilatu omen zian zentralen, ta, arebiakta suerdanta guari. Gero suerdin eman omen zezkoan bere arropak. Amar durrekoa omen zien garren potsaan, ta, ark kezkatzen orain zien, bestela, bere buzo urdiñekin leza: gizona e!

2. LEITZEKO ZIZTULARI ETA ATABALEROAN PASADIZOAK

Emen leno guarda baien Urbitakoa, Martin: gero il in uen gizajoa, ta, gure Klaudio: Gure klaudio zena ta Angel beti asarre, baño beti aixkide izaten ittuen, ta, beiñ, Azpirotzea pestara ziztela, ordun mendiz yoaten ittuen ba, Gorritin barrena, ta, ze in tzaio Angeleri? ttuntune yoan malda guzik bera Araitz aldeko mendi oitakoan baten, ta gure Klaudio zenak lertu bear tzula parrez!

Ala, ure pasatu dok, eta urrengo urten berrize, Azpirotzeko pestetan diana yotzen zebiltzela, arrin baten estropozo inde, ze in tzaio gue Klaudiori? gerrikotik atabala atera, ta, poteka beiko esieño yoan, ta yakiñe, Angelek lertu bear zula parrez! Ta ordun, gure Klaudio orrek ala esan omen tzien:

- Ni ez geio ekarri Leitze baño erri ttikioata pestara e!, emen etzittikek zutik ibillitte!

ASTOARI PERIODIKOA LEITZEN FAKUSTEN APOAK: PIIT!, ETA ANGELEK: PIIT!...

Beste baten bifu omen ituen taboman baten: Joxakin Borkuana, Angel ta gure Kandido: Beste baten, Azpirotzea pesta yoanak giñuzen Angel da bik. Ta, geren musike lanak inde, gaben lota yoan gattok, eta, zapo bat, *piit, piit, piit...* ez ixiltzen krixtoatik e! Ta, Angelek amorrazitte, esan tziein olaxe:

- *Redios, ixilduko aiz bai oaingoan!, nazkazikoat eta!*

Ta obetik yeki, txistue artu, ta, leiotik bera anak kanpora zittula yarri, kantzontzillu utsen eseritte, ta, apoak: *pit*, ta Angelek: *pit*; apoak: *pit* berrize, ta Angelek: *pit*, ta olaxe kriston denboatan, ta, gero irulau apo asi zetzizkioan alde banatatik, batek *pit*, ta bestek: *pit*, ta, yakine, azkenen nazkatute obero sartu uen! Nek ak parrak! Lertu beanula parrez!

Ure pasa dok ala, ta, urrengo goizen yekitte, oiñala dena pixez betea, ta, Angel orrek:

- *Redios, oaiñ nora ustu beau au?*

Ta, artzeik eta, goitik bera etzetik ba botatzen oiñalak eta denak! Ta, beiko baserrikoa orduntxe aikio astoa deskargatzen, ta, potea in tzien tellatun gañen, ta, dangal astoan gañea oiñala.

Beste eun beten, Kandido ta Angel pesteta yoanak ittuen Arribera, ta Kandidok laxter apustue eiñ beste batekin. Galtzak eta alkondarak kendu omen zetien, ta, kantzontzillu utsen. Ta, bittarten ze in dio Angelek: arropak gorde! oaindik illune, goizaldera izane uen ori, ta, eune argittu omen tzien, ta diana yo bear! ta arropik ez! ta ez esaten zeñek gorde zittun! Antxe ibilli omen uen: buzo ttiki urdiñ oitako bat billatu omen zien zentralen, ta, aretxekin euerdiarte guzin! Gero euerdin eman omen zezkioan bere arropak. Amar durokoa omen zien galtzen poltsan, ta, ark kezkatzen omen zien, bestela, bere buzo urdiñekin lasai gizona e!

3. ZERRI TXIKIATZALLEN BANDOA ORIE

Maxurrenea izeneko baserri garai baten sagasti esko tratatzen zen. Eta sagar bitzek Emen leno goarda baten Urbitakoa, Martin; gero ill in uen gizajoa; ta, gure Klaudio asi zetzioan atabala pixkoat eakusten bandoa yotzeko, ta, atabala zakun sartute yoate ittuen Yoandeiko tunelea, tanborra yotzen ikastea. Azkeneako zeozer ikasi zien, ta, eun beten bandoa yo zien; aurrena euskeaz:

Bosiñ baten aparie zerbitzeko, auzoko neskatxeak ekari omen zuen, ta, apa ondori - *Garmendia zeri txikiatzallea etorriko dela asteazken euerdin, ta, nai dittunak, ateatzeko zerrikumek.* zilarrezko barkilloak luta zela.

Ta gero erdeaz: *Ik osu zula penitenti-zun ta, kandido bat santu baten aurren okartu ta erre in zun neskatxe lartuko zelakoan, Simonen atzeko nautie eixe ondoko atarri - El miercoles que viene, que vendrá Garmendia el capador, y el que quiere que se presente.* in die barenan zilarrezko barkilloak ayartu zen, neskatxeak aztute itzie.

ASTOARI PERIODIKOA LEITZEN EAKUSTEN

Beste baten billu omen ittuen tabernan baten: Joxakin Boxikana, Angel, ta gure Kandido. Ta Kandidok esan omen tzeioan Angeleri:

- *Ik txistue yotzen eakutsi bear ioke oneri, Joxakiñengatik.*

Ta Angelek:

- *Onei txistue yotzen eakutsi? Naigo it onei txistue yotzen eakutsi beño, gure astoai periodikoa leitzen eakutsi!* -

3. MAXURRENEKO BASERRIKO ISTORIE

Maxurrenea izeneko baserrin garai baten sagasti asko izaten zen. Eta sagar biltzeko garaian auzoko yendea ekartzeko oiture zen.

Sagar biltzeko lanak bukatutekoan lanen aittutakoai aparie ematten zitzaion.

Beñ baten aparie zerbitzeko, auzoko neskatxeat ekarri omen zuen, ta, apal ondoren, ontzi guzik bilddu zittueneren, maxurreneko yabea kontuetu zen aparie zerbitzeko erabillitako zillarrezko barkilloat falta zela.

Auzoko neskatxek ostu zula pentsatu zun ta, kandela bat santu baten aurren okertu ta erre in zun neskatxe iartuko zelakoan. Biamonen etxeko nausie etxe ondoko atarire atera zen ta sagarrondo zarra kixkalie zeoala ikusi zun. Sagarrondoa botatzeko agindue eman zun eta barrenen zillarrezko barkilloa ayartu zen, neskatxek aztute utzie.

GIPUZKOAKO

NAJARRERA